

1106**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SOCJALNEJ**

z dnia 18 grudnia 1998 r.

w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Na podstawie art. 21 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887) zarządza się, co następuje:

§ 1. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, zwanych dalej „składkami”, stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągnany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, z zastrzeżeniem art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887), zwanej dalej „ustawą”, oraz § 2.

§ 2. Podstawy wymiaru składek nie stanowią następujące przychody:

- 1) nagrody jubileuszowe (gratyfikacje), które według zasad określających warunki ich przyznawania przysługują pracownikowi nie częściej niż co 5 lat,
- 2) odprawy pieniężne przysługujące w związku z przejściem na emeryturę lub rentę,
- 3) odprawy, odszkodowania i rekompensaty wypłacone pracownikom z tytułu wygaśnięcia lub rozwiązania stosunku pracy, w tym z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę lub rozwiązania jej bez wypowiedzenia, skrócenia okresu jej wypowiedzenia, niewydania w terminie lub wydania niewłaściwego świadectwa pracy,
- 4) odszkodowania wypłacone byłym pracownikom po rozwiązaniu stosunku pracy, na podstawie umowy o zakazie konkurencji, o której mowa w art. 101² Kodeksu pracy,
- 5) odprawy wypłacone pracownikom powołanym do zasadniczej służby wojskowej na podstawie art. 125 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1992 r. Nr 4, poz. 16, Nr 40, poz. 174 i Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 43, poz. 165, z 1996 r. Nr 7, poz. 44, Nr 10, poz. 56, Nr 106, poz. 496 i z 1997 r. Nr 6, poz. 31, Nr 28, poz. 153, Nr 80, poz. 495, Nr 88, poz. 554, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 944 oraz z 1998 r. Nr 146, poz. 961),
- 6) wartość świadczeń rzeczowych oraz ekwiwalenty za te świadczenia wynikające z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym posiłków profilaktycznych wydawanych na podstawie art. 232 Kodeksu pracy,
- 7) jednorazowe odszkodowania z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu albo śmierci oraz odszkodowań za przedmioty utracone wskutek wypadku przy pracy, przysługujących od pracodawcy,
- 8) wartość ekwiwalentów za pranie i reperację odzieży roboczej wykonywane przez pracownika we własnym zakresie oraz ekwiwalentów za przedłużanie używalności odzieży roboczej i za używanie odzieży własnej zamiast odzieży roboczej,
- 9) ekwiwalenty pieniężne za użyte przy wykonywaniu pracy narzędzia, materiały lub sprzęt, będące własnością pracownika,
- 10) wartość ubioru służbowego (umundurowania), którego używanie należy do obowiązków pracownika, lub ekwiwalent pieniężny za ten ubiór,
- 11) wartość finansowanych przez pracodawcę posiłków udostępnianych pracownikom do spożycia bez prawa do ekwiwalentu z tego tytułu, z wyłączeniem posiłków profilaktycznych, o których mowa w pkt 6 — do wysokości nie przekraczającej miesięcznie jednej czwartej bieżącego najniższego wynagrodzenia za pracę,
- 12) wartość świadczeń okolicznościowych przyznawanych w formie rzeczowej lub w formie bonów towarowych uprawniających do zakupu w sklepach artykułów spożywczych i przemysłowych, pod warunkiem że nie podlegają one wymianie na pieniądze — do wysokości nie przekraczającej rocznie kwoty, która z tego tytułu została zwolniona od podatku dochodowego od osób fizycznych,
- 13) ryczałty i ekwiwalenty za używanie do celów służbowych samochodów lub innych środków lokomocji nie będących własnością pracodawcy — do wysokości nie przekraczającej kwoty, która z tego tytułu została zwolniona od podatku dochodowego od osób fizycznych,
- 14) kwota otrzymywana przez pracownika z tytułu zwrotu kosztów przeniesienia służbowego oraz zasiłki na zagospodarowanie i osiedlenie w związku z przeniesieniem służbowym — do wysokości nie przekraczającej kwoty, która z tego tytułu została zwolniona od podatku dochodowego od osób fizycznych,
- 15) należności z tytułu podróży służbowych — do wysokości określonej w odrębnych przepisach; z zastrzeżeniem pkt 17,
- 16) część wynagrodzenia pracowników zatrudnionych za granicą w polskich zakładach pracy, z wyłączeniem osób wymienionych w art. 18 ust. 12 ustawy, odpowiadająca równowartości diety przysługującej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, za każdy dzień pobytu, z tym zastrzeżeniem, że tak ustalony miesięczny przychód tych osób stanowiący podstawę wymiaru składek nie może być niższy od kwoty przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy,
- 17) równowartość dodatków dewizowych wypłacanych pracownikom zatrudnionym na morskich statkach handlowych i rybackich — w części odpowiadającej 75% dodatków,

- 18) należności przysługujące pracownikom z tytułu wykonywania pracy poza stałym miejscem pracy lub stałym miejscem zamieszkania: dodatki, ryczałty za rozłąkę oraz strawne — do wysokości, która z tego tytułu została zwolniona od podatku dochodowego od osób fizycznych,
- 19) świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych,
- 20) świadczenia wypłacane z funduszu utworzonego na cele socjalno-bytowe na podstawie układu zbiorowego pracy u pracodawców, którzy nie tworzą zakładowego funduszu świadczeń socjalnych — do wysokości nie przekraczającej rocznie kwoty odpisu podstawowego, określonej w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335, Nr 118, poz. 561, Nr 139, poz. 647 i Nr 147, poz. 686, z 1997 r. Nr 82, poz. 518 i Nr 121, poz. 770 oraz z 1998 r. Nr 75, poz. 486 i Nr 113, poz. 717),
- 21) świadczenie urlopowe wypłacane na podstawie art. 3 ust. 4 ustawy powołanej w pkt 20 — do wysokości nie przekraczającej rocznie kwoty odpisu podstawowego określonej w tej ustawie,
- 22) zapomogi losowe w przypadku klęsk żywiołowych, indywidualnych zdarzeń losowych lub długotrwałej choroby,
- 23) świadczenia na rehabilitację zawodową, społeczną oraz leczniczą osób niepełnosprawnych, finansowane przez zakłady pracy chronionej, na podstawie odrębnych przepisów, z zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
- 24) składniki wynagrodzenia, do których pracownik ma prawo w okresie pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, w myśl postanowień układów zbiorowych pracy lub przepisów o wynagradzaniu, jeżeli są one wypłacane za okres pobierania tego wynagrodzenia lub zasiłku,
- 25) dodatki uzupełniające 80% zasiłek chorobowy wypłacane przez pracodawców — do kwoty nie przekraczającej łącznie z zasiłkiem chorobowym 100% przychodu pracownika, stanowiącego podstawę wymiaru składek,
- 26) korzyści materialne wynikające z układów zbiorowych pracy, regulaminów wynagradzania lub przepisów o wynagradzaniu, a polegające na uprawnieniu do zakupu po cenach niższych niż detaliczne niektórych artykułów, przedmiotów lub usług oraz korzystaniu z bezpłatnych lub częściowo odpłatnych przejazdów środkami lokomocji,
- 27) dodatkowe świadczenia nie mające charakteru deputatu przyznawane na podstawie przepisów szczególnych — kart branżowych, np. ekwiwalent pieniężny z tytułu zwrotu kosztów przejazdów urlopowych, świadczenia na pomoce naukowe dla dzieci, świadczenia przyznawane z tytułu uroczystych dni, jak tradycyjne „barbórkowe”, z wyjątkiem nagród pieniężnych wypłacanych z tytułu uroczystych dni,
- 28) nagrody za wyniki sportowe, wypłacane przez kluby sportowe i polskie związki sportowe, oraz nagrody za wybitne osiągnięcia sportowe, wypłacane zawodnikom ze środków budżetowych,
- 29) wartość świadczeń przyznanych zgodnie z odrębnymi przepisami przez pracodawcę na podnoszenie kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego pracownika, z wyłączeniem wynagrodzeń otrzymywanych za czas urlopu szkoleniowego oraz za czas zwolnień z części dnia pracy, przysługujących pracownikom podejmującym naukę lub podnoszącym kwalifikacje zawodowe w formach pozaszkolnych,
- 30) świadczenie w naturze w postaci działki gruntu,
- 31) koszty opłacenia przez pracodawcę składek z tytułu zawartych lub odnowionych przed dniem 9 lipca 1998 r. umów ubezpieczenia na życie na rzecz pracowników, dotyczących ryzyk grup 1 oraz 3—5 działu I wymienionego w załączniku do ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 107, poz. 685, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 139, poz. 934 oraz z 1998 r. Nr 155, poz. 1015), jeżeli umowy ubezpieczenia zostały zawarte przed dniem wejścia w życie ustawy o pracowniczych programach emerytalnych, a uprawnionym do otrzymania świadczenia nie jest pracodawca, jak również umowa ubezpieczenia, w okresie pięciu lat licząc od końca roku kalendarzowego, w którym ją zawarto, wyklucza:
  - a) wypłatę kwoty stanowiącej wartość odstąpienia od umowy,
  - b) możliwość zaciągania zobowiązań pod zastaw praw wynikających z umowy,
  - c) wypłatę z tytułu dożycia wieku oznaczonego w umowie,jeżeli ubezpieczenie to objęło co najmniej połowę pracowników danego pracodawcy w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia, jednak do wysokości nie przekraczającej miesięcznie na osobę 7% bieżącej, przeciętnej miesięcznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, przypadającej na pracownika danego pracodawcy,
- 32) koszty opłacenia przez pracodawcę składek z tytułu zawartych lub odnowionych umów ubezpieczenia na życie na rzecz pracowników, dotyczących ryzyk 1 oraz 3—5 działu I wymienionego w załączniku do ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62 i z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 107, poz. 685, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 139, poz. 934 oraz z 1998 r. Nr 115, poz. 1015), jeżeli umowy ubezpieczenia zostały zawarte lub odnowione przed dniem wejścia w życie ustawy o pracowniczych programach emerytalnych, a uprawnionym do otrzymania świadczenia nie jest pracodawca, jak również umowa ubezpieczenia w okresie przed osiągnięciem przez pracownika 60 lat albo wcześniejszym uzyskaniem przez niego uprawnień emerytalnych lub uprawnień do świadczeń rentowych z ubezpieczenia społecznego z tytułu niezdolności do pracy wyklucza:
  - a) wypłatę kwoty stanowiącej wartość odstąpienia od umowy,

b) możliwość zaciągania zobowiązań pod zastaw praw wynikających z umowy,

c) wypłatę z tytułu dożycia wieku oznaczonego w umowie,

jeżeli warunki umowy ubezpieczenia na życie są tak określone, że co najmniej połowa pracowników danego pracodawcy ma możliwość zostać objętą tym ubezpieczeniem, jednak do wysokości nie przekraczającej miesięcznie na osobę 7% bieżącej, przeciętnej miesięcznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, przypadającej na pracownika u danego pracodawcy

albo

koszty poniesione przez pracodawcę na nabycie na rzecz pracowników jednostek uczestnictwa funduszy powierniczych w rozumieniu ustawy z dnia 22 marca 1991 r. — Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi i funduszach powierniczych (Dz. U. z 1994 r. Nr 58, poz. 239, Nr 71, poz. 313 i Nr 121, poz. 591, z 1996 r. Nr 45, poz. 199, Nr 75, poz. 357, Nr 106, poz. 496 i Nr 149, poz. 703 oraz z 1997 r. Nr 30, poz. 164, Nr 88, poz. 554 i Nr 139, poz. 933) i funduszy inwestycyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. Nr 139, poz. 933), jeżeli umowa w sprawie nabywania tych jednostek uczestnictwa, zawarta między towarzystwem funduszy powierniczych lub funduszem inwestycyjnym, pracodawcą i pracownikiem w okresie przed osiągnięciem przez pracownika wieku 60 lat albo wcześniejszym uzyskaniem przez niego uprawnień emerytalnych lub uprawnień do świadczeń rentowych z ubezpieczenia społecznego z tytułu niezdolności do pracy, wyklucza:

a) umorzenie jednostek uczestnictwa funduszy powierniczych i możliwość żądania odkupienia jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych nabytych za środki pieniężne przekazane przez zakład pracy,

b) możliwość zaciągania zobowiązań pod zastaw wierzytelności, której przedmiotem jest umorzenie przez towarzystwo funduszy powierniczych lub odkupienie jednostek uczestnictwa przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych,

a ponadto została zawarta lub odnowiona przed dniem wejścia w życie ustawy o pracowniczych programach emerytalnych i jeżeli co najmniej połowa pracowników danego pracodawcy ma możliwość zawarcia wyżej określonej umowy.

Tak określone koszty nabycia przez pracodawcę jednostek uczestnictwa podlegają wyłączeniu — do wysokości nie przekraczającej miesięcznie na osobę 7% bieżącej, przeciętnej miesięcznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, przypadającej na pracownika u danego pracodawcy.

§ 3. Wartość pieniężną świadczeń w naturze ustala się w wysokości ekwiwalentu pieniężnego określonego w przepisach o wynagradzaniu, a w razie ich braku:

1) jeżeli przedmiotem świadczeń są rzeczy lub usługi wchodzące w zakres działalności gospodarczej

pracodawcy — według cen stosowanych wobec innych odbiorców niż pracownicy,

2) jeżeli przedmiotem świadczeń są rzeczy lub usługi zakupione przez pracodawcę — według cen ich zakupu,

3) jeżeli przedmiotem świadczenia jest udostępnienie lokalu mieszkalnego:

a) dla lokali spółdzielczych typu lokatorskiego i własnościowego — w wysokości czynszu obowiązującego dla tego lokalu w danej spółdzielni mieszkaniowej,

b) dla lokali komunalnych — w wysokości czynszu wyznaczonego dla tego lokalu przez gminę,

c) dla lokali własnościowych, z wyłączeniem wymienionych w lit. a), oraz domów stanowiących własność prywatną — w wysokości czynszu określonego według zasad i stawek dla mieszkań komunalnych na danym terenie, a w miastach — w danej dzielnicy,

d) dla lokali w hotelach — w wysokości kosztu udokumentowanego rachunkami wystawionymi przez hotel.

§ 4. Stanowiące podstawę wymiaru składek przychody pracownika osiągnane w walutach obcych przelicza się na złote w sposób przyjęty w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych.

§ 5. 1. Przepisy § 1—4 stosuje się odpowiednio przy ustalaniu podstawy wymiaru składek:

1) osób wykonujących pracę nakładczą,

2) żołnierzy zawodowych,

3) funkcjonariuszy Policji,

4) funkcjonariuszy Urzędu Ochrony Państwa,

5) funkcjonariuszy Straży Granicznej,

6) funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej,

7) funkcjonariuszy Służby Więziennej,

8) osób wykonujących odpłatnie pracę w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania na podstawie skierowania do pracy.

2. Przepisy § 2—4 stosuje się odpowiednio przy ustalaniu podstawy wymiaru składek członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych.

§ 6. Płatnik zaprzestaje opłacania składek z powodu osiągnięcia przez ubezpieczonego w danym roku kalendarzowym kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składki, zwanej dalej „kwotą ograniczenia”, ogłoszonej w sposób określony w art. 19 ust. 10 ustawy, na podstawie:

1) informacji uzyskanej z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwanego dalej „Zakładem”, że kwota ograniczenia została osiągnięta,

2) własnej dokumentacji płacowej.

§ 7. W przypadku gdy z dokumentacji płacowej płatnika wynika, że w danym miesiącu następuje prze-

kroczenie kwoty ograniczenia, płatnik oblicza i przekazuje składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tylko od tej części podstawy wymiaru składek, która nie spowoduje przekroczenia kwoty ograniczenia.

§ 8. Zakład zwraca składki obliczone i przekazane od nadwyżki ponad kwotę ograniczenia w terminie 30 dni od stwierdzenia przekroczenia. Po otrzymaniu zwrotu nadwyżki płatnik zobowiązany jest niezwłocznie zwrócić ubezpieczonemu finansowaną przez niego część składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe.

§ 9. W przypadku gdy do otrzymania zwrotu składek uprawnionych jest kilku płatników, Zakład dzieli kwotę nadpłaconych składek i zwraca ją płatnikom w takich częściach, w jakich opłacali składkę w miesią-

cu, w którym nastąpiło przekroczenie kwoty ograniczenia. Przepisy § 8 stosuje się odpowiednio.

§ 10. W przypadku gdy ubezpieczony składając oświadczenie, o którym mowa w art. 19 ust. 5 ustawy, poda informacje niezgodne ze stanem faktycznym, tak że powstanie zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, jest on zobowiązany do spłacenia całości tego zadłużenia.

§ 11. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r. i ma zastosowanie do składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, należnych za okres od dnia 1 stycznia 1999 r.

Minister Pracy i Polityki Socjalnej: *L. Komorowski*